

G M I N A K R Z Y W C Z A

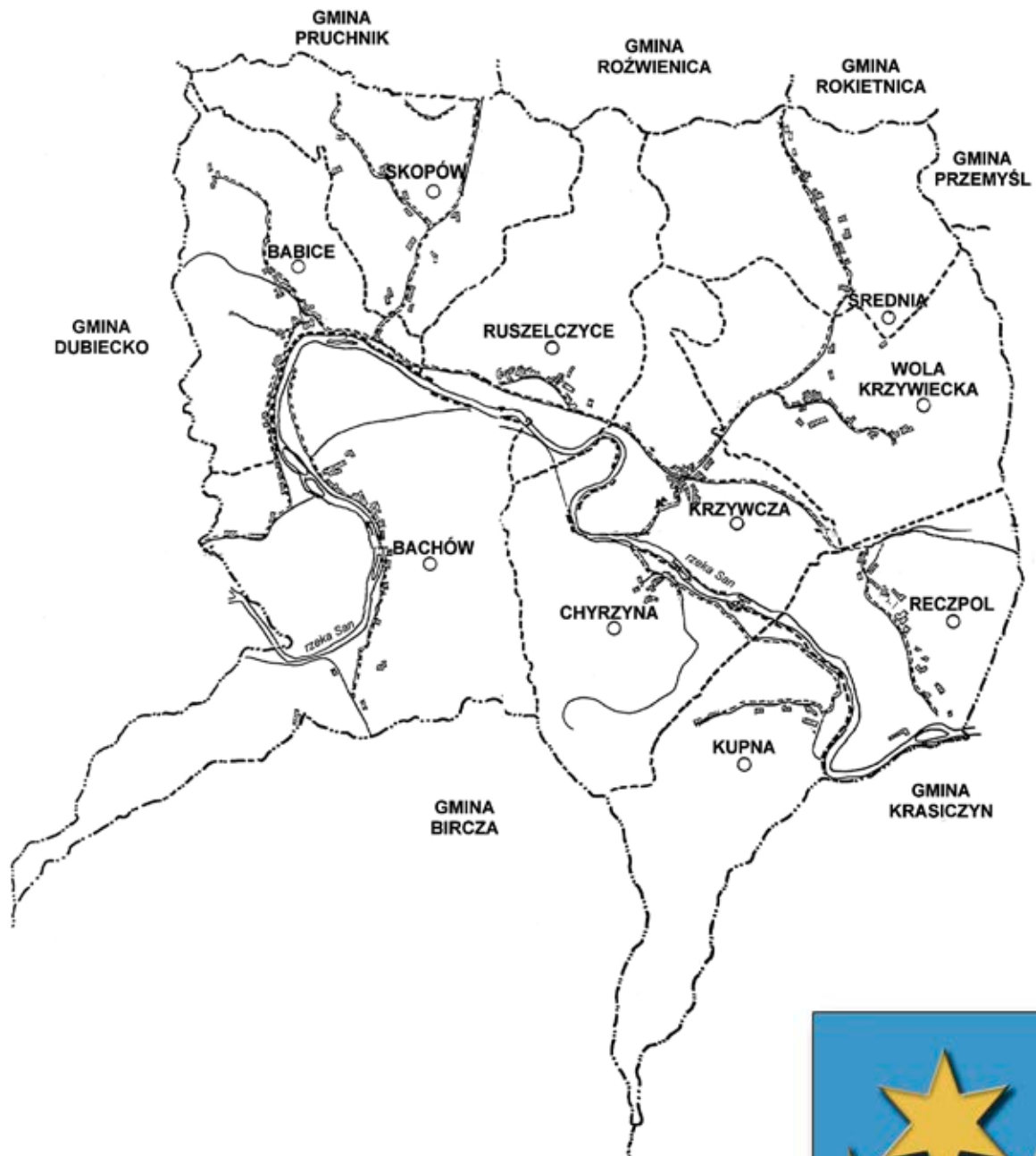
odkrywaj

KRZYWCZA MUNICIPALITY
DISCOVER

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”
Instytucja Zarządzająca PROW 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Publikacja wydana przez Gminną Bibliotekę Publiczną
w Krzywczy w ramach projektu grantowego pn. „Promocja potencjału turystycznego obszaru LGD Pogórze Przemysko-Dynowskie”,
dofinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach poddziałania 19.2 „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju
lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

G M I N A K R Z Y W C Z A
- O D K R Y W A J
K R Z Y W C Z A M U N I C I P A L I T Y - D I S C O V E R

Tekst / Text

Agata Wiśniowska

Opracowanie redakcyjne / Editorial development

Agata Wiśniowska, Robert Sobol

Zdjęcia / Photos

Robert Kaszycki, Agata Wiśniowska, Piotr Haszczyn, Krzysztof Morcinek

Tłumaczenie na język angielski / Translation into English

VERTE Biuro Tłumaczeń w Rzeszowie

Wydano na zlecenie / Issued on behalf of

Gminnej Biblioteki Publicznej w Krzywczy

Krzywczka 97, 37-755 Krzywczka

tel. 16/ 671 14 82

e-mail: biblioteka.krzywczka@interia.eu

www.gbpcrzywczka.naszabiblioteka.com

ISBN 978-83-66309-29-6

Realizacja wydawnicza / Publishing implementation

WYDAWNICTWO
EDYTORIAL

35-614 Rzeszów

ul. Św. Kingi 20/70

tel. +48 730 999 731, 730 999 732

e-mail: redakcja.edytorial@gmail.com

www.edytorial.com

PL

Szanowni Państwo

Album „*Gmina Krzywca – Odkrywaj*”, który trzymacie w rękach, to pierwsza kompleksowa publikacja poświęcona walorom przyrodniczym, historycznym i kulturowym naszej gminy. Wydanie ma za zadanie pokazać nasz potencjał turystyczny, który drzemie w historii, zabytkach, przyrodzie oraz w ludziach. Gmina Krzywca to miejsce szczególne, pełne śladów wielokulturowości, miejsc symbolicznych, zabytków związanych z historią naszego regionu. Wiele lat temu zgodnie żyli tu Polacy, Rusini, Żydzi. Ślady ich bytności odnajdziemy w zabytkowej architekturze: kościołach, cerkwiach, na starych cmentarzach. Posiadamy na swoim terenie pozostałości, świadczące o świetności dawnych właścicieli dworskich, w Babicach oraz w Krzywcu.

Gmina Krzywca to miejsce niezwykle atrakcyjne pod względem przyrodniczym i rekreacyjnym. Walorami gminy są: czyste powietrze, ekologiczne produkty rolne, dobre warunki do wędkowania, kajakarstwa, turystyki pieszej i innych form relaksu. Przebiegający przez nasz teren Wschodni Szlak Rowerowy Green Velo zachęca do uprawiania turystyki rowerowej. Miejscowości tworzące ten obszar położone są malowniczo nad rzeką San na terenie Pogórza Karpackiego wśród lasów, łąk i pól. Lewobrzeżne miejscowości gminy: Krzywca, Babice, Ruszelczyce, Wola Krzywiecka, Średnia, Reczpol, Skopów i Bachów leżą na Pogórzu Dynowskim, zaś prawobrzeżne wsie: Bachów, Chyrzyna i Kupna usytuowane są na Pogórzu Przemyskim. Dominująca przez lata na tym terenie drobnotowarowa produkcja rolnicza, prowadzona w sposób naturalny w harmonii z otaczającą przyrodą, pozwoliła na zachowanie w wielu zakątkach dziewiczego charakteru przyrody. O bogactwie terenu świadczą też ludzie, tworzący unikalny klimat naszej Małej Ojczyzny: artyści, lokalni społecznicy.

Mam nadzieję, że album ten stanie się dla Państwa inspiracją do odwiedzin w naszej gościnnej, ciekawej kulturowo i turystycznie gminie.

Wójt Gminy Krzywca
Wacław Pawłowski

EN

Ladies and gentlemen

The album “*Krzywca Municipality – Discover*”, which you hold in your hands, is the first comprehensive publication devoted to the natural, historical and cultural attributes of our municipality. The issue is designed to show the tourist potential that resides in our history, monuments, nature and people. The Krzywca municipality is a special place, full of traces of multiculturalism, symbolic places and monuments related to the history of our region. Poles, Ruthenians and Jews lived here many years ago. We can find traces of their presence in historic architecture: churches, Orthodox churches, and old cemeteries. We have remains on our territory testifying to the splendour of former court owners, in Babice and in Krzywca.

Krzywca municipality is an extremely attractive place in terms of nature and recreation. The municipality's assets are: clean air, ecological agricultural products, good conditions for fishing, canoeing, hiking and other forms of relaxation. The Green Velo East Cycle Trail running through our area encourages cycle tourism. The towns and villages that make up this area are picturesquely located on the San River in the Carpathian Foothills among forests, meadows and fields. The left-bank settlements of the municipality: Krzywca, Babice, Ruszelczyce, Wola Krzywiecka, Średnia, Reczpol, Skopów and Bachów are located in the Dynowskie Foothills, while the right-bank settlements of: Bachów, Chyrzyna and Kupna are located in the Przemysł Foothills. The small-scale agricultural production dominating in this area for years, conducted naturally in harmony with the surrounding nature, allowed the preservation of the unspoiled character of the nature in many corners. The richness of the area is also testified to by the people who create the unique atmosphere of our Little Homeland: artists, local social activists.

I hope that this album will become an inspiration for you to visit the tourist attractions of our hospitable and culturally interesting municipality.

Mayor of the Krzywca municipality
Wacław Pawłowski

Widok na Krzywczę od strony Chyrzyna
View of Krzywczę from Chyrzyna

Krzyż na wzgórzu upamiętniający Jubileusz 600-lecia Parafii Krzywczę
Cross on the hill commemorating the 600th anniversary of the Krzywczę parish

Widok na centrum Krzywczę
View of the centre of Krzywczę

Widok na Krzywczę i Ruszelczyce od strony krzyża
View of Krzywczę and Ruszelczyce from the cross

K R Z Y W C Z A

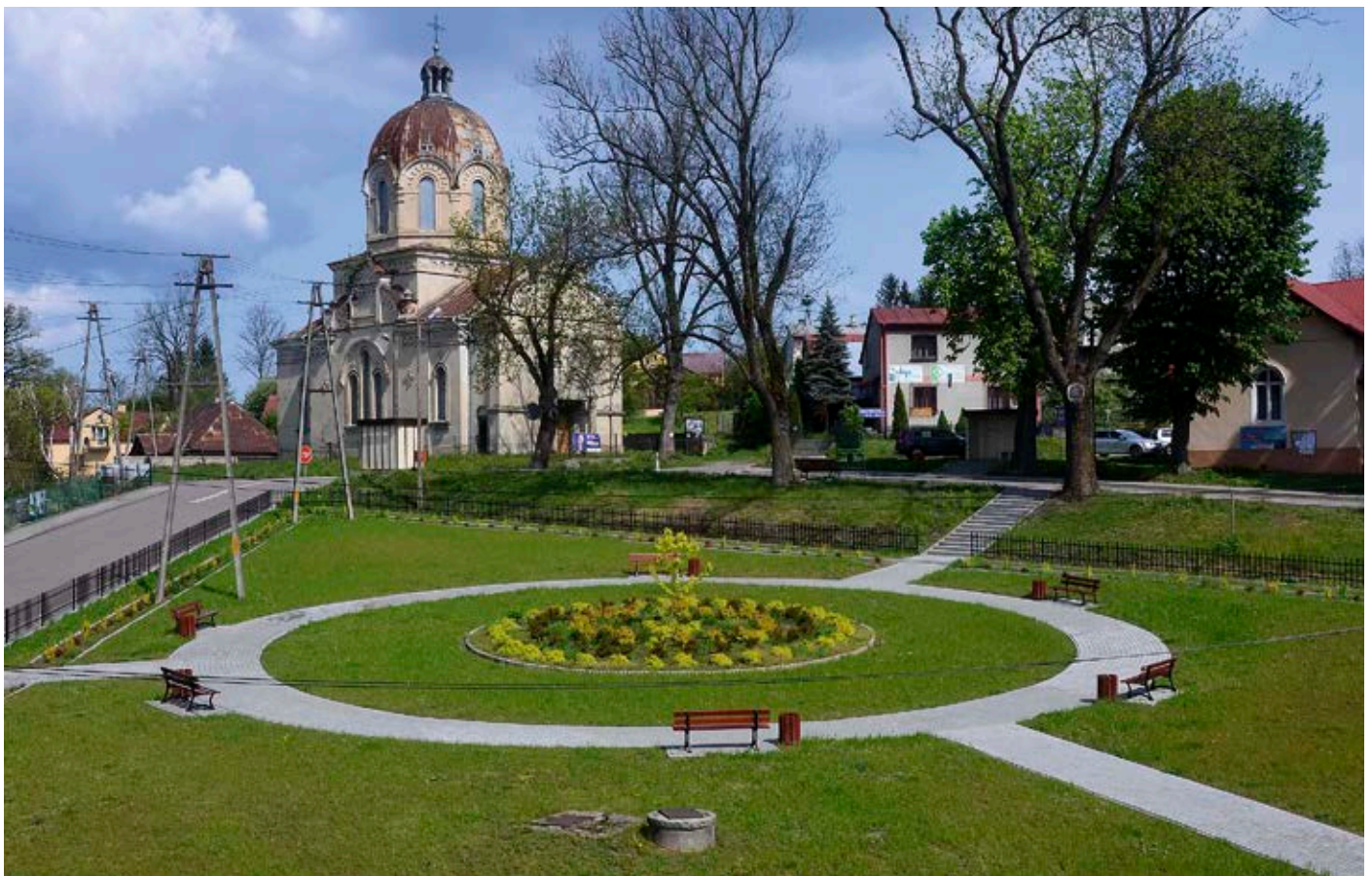
Pomnik Obrońców Ziemi Krzywieckiej w latach 1939–1946 w Krzywczy
Monument to the Defenders of the Krzywczka District in 1939–1946 in Krzywczka

Dom Rabina z początku XX w., obecnie apteka w Krzywczy
Rabbi's house from the beginning of the 20th century, currently a pharmacy in Krzywczka

Kamienica Schächtera z lat 1929–1938, obecnie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krzywczy
Schächter's tenement house from 1929–1938, currently the Municipal Social Assistance Centre in Krzywczka

Park w centrum Krzywczy
Park in the centre of Krzywczka

Krzywcza – miejscowość usytuowana na północnym brzegu Sanu, nad potokiem Kamionka, przy starym „trakcie węgierskim”. Miejscowość o powierzchni 7,41 km² liczy 500 mieszkańców. Jedną z najbardziej rozpoznawalnych atrakcji jest Hobbitowa, całoroczna chatka położona na wzgórzu wśród lasów, gdzie został nakręcony jeden z odcinków programu telewizyjnego „Ugotowani”. Z Krzywczą związane są dwie interesujące osoby: nieżyjący Michał Trawnicky, zwany krzywieckim Nikiforem, malarz prymitywista, oraz Karol Palczak, nazywany Rembrandtem z Bieszczad, laureat Grand Prix 44. Biennale Malarstwa Bielska Jesień 2019. Na krzywieckim cmentarzu rokrocznie jest organizowana kwesta na ratowanie zabytkowych nagrobków, dzięki której udało się już odrestaurować wiele cennych grobów. Do najciekawszych zabytków Krzywczy należą:

- zespół Kościoła Parafialnego pw. Narodzenia NMP, w tym kościół rzymskokatolicki z 1625 r., dzwonnica z końca XVIII w. oraz mur oporowo-ogrodzeniowy z 2. połowy XVIII w.,
- zespół dworski z XVII–XX w., w tym dwór, oranżeria, park z aleją grabową, pozostałości obwałowań oraz spichlerz dworski,
- cerkiew greckokatolicka pw. Narodzenia Marii Bogurodzicy z 1911 r.,
- cmentarz żydowski z 1. połowy XIX w.

Funkcjonuje tu przedsiębiorstwo społeczne MassMedia San, działa Ochotnicza Straż Pożarna i Koło Gospodyń Wiejskich.

Krzywcza – a town located on the northern bank of the San River, by the Kamionka stream, on the old “Hungarian route”. The town with an area of 7.41 km² has 500 inhabitants. One of the most recognizable attractions is Hobbitowa, a year-round cottage located on a hill among forests, where one of the episodes of the television program “Ugotowani” [Come Dine with Me] was filmed. Two interesting people are associated with Krzywczka: the deceased Michał Trawnicky, called the Nikifor of Krzywczka, primitivist painter, and Karol Palczak, called the Rembrandt of the Bieszczady Mountains, winner of the Grand Prix of the 44th Biennial Bielsko Autumn Painting competition 2019. Every year, at Krzywczka cemetery a collection is organized to save historic tombstones, thanks to which many valuable graves have been restored. The most interesting monuments of Krzywczka include:

- the complex of the Parish Church of the Nativity of the Blessed Virgin Mary, including a Roman Catholic church from 1625, belfry from the end of the 18th century and a retaining and fencing wall from the second half of the 18th century,
- a manor complex from the 17th-20th centuries, including a manor, conservatory, park with a hornbeam avenue, remains of embankments and a manor granary,
- Greek Catholic church of the Nativity of Mary the Mother of God from 1911,
- Jewish cemetery from the first half of the 19th century.

There is a social enterprise MassMedia San, a Volunteer Fire Brigade and a Rural Housewives’ Association.

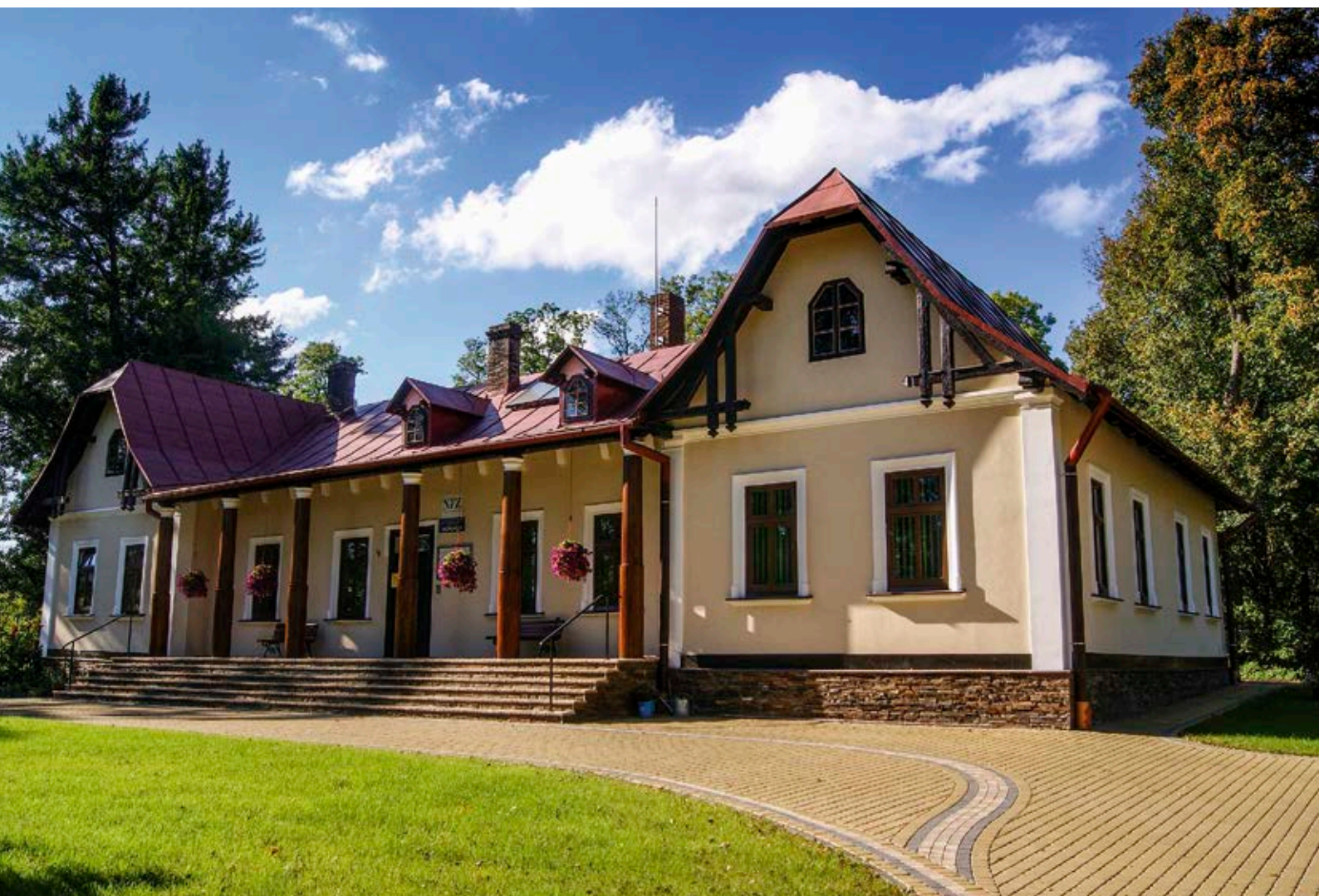
Park z aleją grabową w Krzywczyna
Park with hornbeam avenue in Krzywczyna

Siłownia zewnętrzna w zabytkowym parku w Krzywczyna
Outdoor gym in the historic park in Krzywczyna

Oranżeria w Zespole Dworskim z XVII-XX w. w Krzywczyna
Orangery in the Manor Complex in Krzywczyna from the 17th-20th centuries

Dwór w Zespole Dworskim z XVII-XX w., obecnie ośrodek zdrowia w Krzywczyna
Manor in the Manor Complex from the 17th-20th centuries, currently a health centre in Krzywczyna

Kościół rzymskokatolicki pw. Narodzenia NMP z ok. 1630 r. w Krzywczynie
 Roman Catholic church of the Nativity of the Blessed Virgin Mary in Krzywczyna from around 1630

Kapliczka Matki Boskiej z początku XX w.
 w Krzywczynie
 Chapel of the Virgin Mary in Krzywczyna from the
 beginning of the 20th century

Późnobarokowe ołtarze (główny oraz dwa boczne) w kościele parafialnym w Krzywczynie
 Late baroque altars (main and two side) in the parish church in Krzywczyna

Kapliczka przy cmentarzu komunalnym
 z 1936 r. w Krzywczynie
 Chapel at the municipal cemetery
 in Krzywczyna from 1936

Nagrobek Brygidy ze Schmiedttów Leimsner z 1833 r. na cmentarzu w Krzywczy
Tombstone of Brygida Leimsner née Schmiedtt from 1833
at the cemetery in Krzywczka

Nagrobek hrabiny Karoliny z Humnickich Dembińskiej z ok. 1860 r.
na cmentarzu w Krzywczy
Tombstone of countess Karolina Dembińska née Humnicka from around 1860
at the cemetery in Krzywczka

Baner informujący o kwecie na rzecz krzywckiego cmentarza
Banner informing about a collection for the Krzywczka cemetery

Zabytkowy grobowiec rodziny Joczów i Bocheńskich z początku XX w.
na cmentarzu w Krzywczy
Historic tomb of the Joczów and Bocheński families from the beginning
of the 20th century at the cemetery in Krzywczka

Dom ludowy z 1925 r., obecnie siedziba świetlicy wiejskiej i Centrum Promocji Doliny Sanu Mass Media San Sp. z o.o. w Krzywczy
 People's house from 1925, currently the seat of the village community centre and the Promotion Centre of San Valley Mass Media San Sp. z o.o. in Krzywczy

Cerkiew greckokatolicka pw. Narodzenia Marii Bogurodzicy z 1911 r. w Krzywczy
 Greek Catholic church of the birth of Maria Bogurodzica in Krzywczy from 1911

Macewa na kirkucie w Krzywczy
 Matzeva at the Jewish cemetery in Krzywczy

Cmentarz żydowski z 1. połowy XIX w. w Krzywczy
 Jewish cemetery in Krzywczy from the first half of the 19th century

Michał Trawnicki na audiencji u Papieża Jana Pawła II
Michał Trawnicki in audience with Pope John Paul II

Prymitywistyczny rysunek autorstwa Michała Trawnickiego z Krzywcy
A primitive drawing by Michał Trawnicki from Krzywca

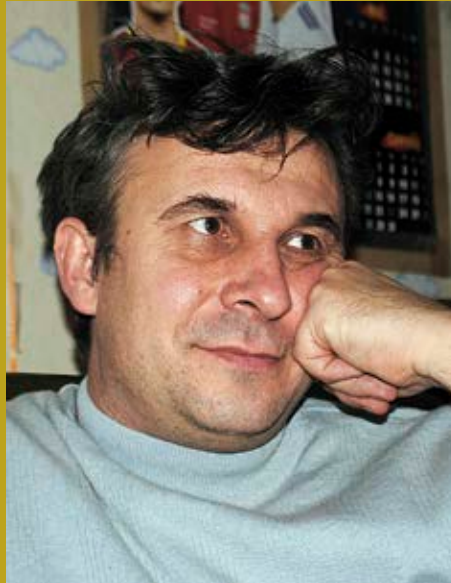
„Tkacz” – olej na płótnie autorstwa Karola Palczaka
“Weaver” – oil on canvas by Karol Palczak

Karol Palczak, Rembrandt z Bieszczad, laureat 44. Biennale Malarstwa Bielska Jesień 2019
Karol Palczak, Rembrandt of Bieszczady, winner of the 44th Biennial Bielsko Autumn Painting competition 2019

Wnętrze Centrum Promocji Doliny Sanu w Krzywcy
Interior of the San Valley Promotion Centre in Krzywca

Miejscowy regionalista Piotr Haszczyński, twórca portalu internetowego Krzywca – Trzy Kultury (www.krzywca.eu)
Local regionalist Piotr Haszczyński, creator of the Krzywca – Three Cultures website (www.krzywca.eu)

Miejsce Obsługi Rowerzystów w Krzywcy
Bikers Service Station in Krzywca

Hobbitowa w Krzywcy
Hobbitowa in Krzywca

Rekonstrukcja bitwy krzywckiej z 13 września 1939 r. w dniu 13 września 2010 r.
Reconstruction of the Battle of Krzywca on September 13, 1939, from September 13, 2010

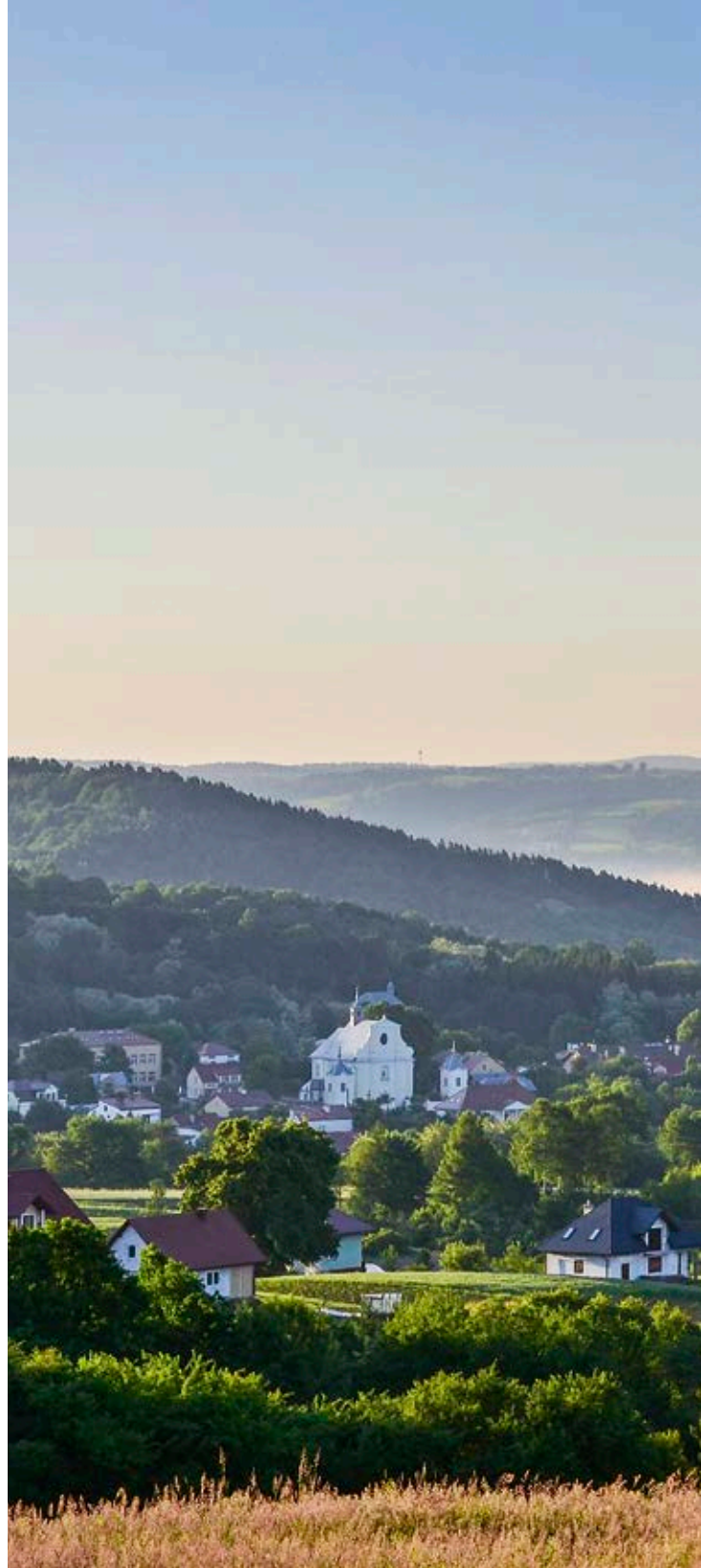
Wyspa na Sanie – obszar Natura 2000 Ostoja ptasia w Babicach
Island on the San – Nature 2000 area Bird refuge in Babice

Prom w Babicach w styczniowy poranek
Ferry in Babice on a January morning

Widok na San i Babice z terenu przed domem Gandalfa
View of the San and Babice from the area in front of Gandalf's Cottage

Poranne mgły nad Sanem – widok na Babice od strony Polanek
Morning fog over the River San – view of Babice from Polanki

2

B A B I C E

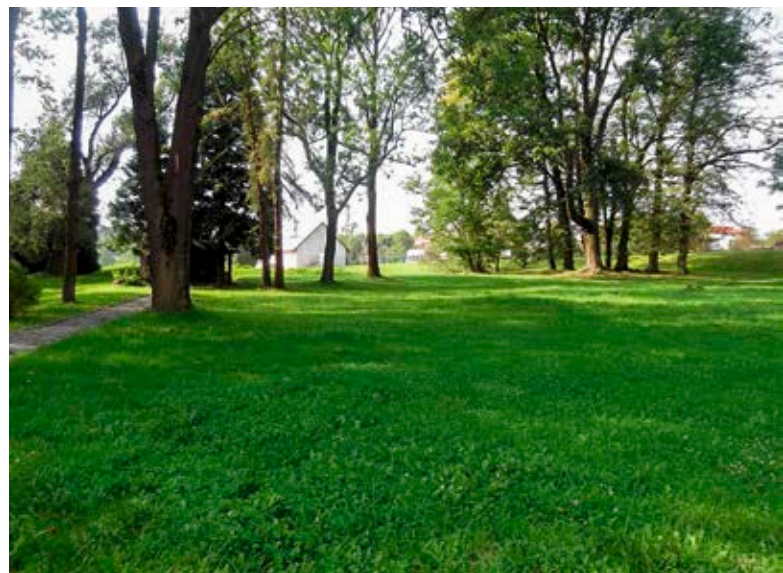
Dwór w Zespole Dworskim z 2. połowy XIX w. w Babicach
Manor in the Manor Complex in Babice from the second half of the 19th century

Kuźnia z Zespole Dworskim z XIX w. w Babicach
Forge from the court complex in Babice from the 19th century

Park dworski w jesiennej aurze z 2. połowy XIX w. w Babicach
Manor park in Babice from the second half of the 19th century in an autumn aura

Park dworski w Babicach
Manor park in Babice

PL

Babice – miejscowość położona malowniczo nad Sanem, założona urbanistycznie na prawie niemieckim. Wieś o powierzchni 8,02 km² liczy 851 mieszkańców. Niezwykłym miejscem jest powstająca w przysiółku Zawada Gandalfowa – dom inspirowany kultowym filmem „Władca pierścieni” i czarodziejem Gandalfem. Podróźni mogą też odpocząć przy malowniczym tarasie, zwanym Belwederem, usytuowanym przy drodze wojewódzkiej nr 448 tuż za jedną z najbardziej rozpoznawalnych na terenie Gminy Krzywca kapliczek – kapliczką św. Krzysztofa. Do najbardziej interesujących zabytków Babic należą:

- zespół kościelny, w skład którego wchodzi: późnobarokowy kościół pw. Świętej Trójcy z 1794 r., murowana późnoklasycystyczna plebania z 1794 r. odbudowana po pożarze w 1800 r., ogrodzenie oraz dwie dzwonnice także z 1794 r.,
- zespół dworski Dembińskich z 2. połowy XIX w., w skład którego wchodzi: dwór, spichlerz, kuźnia oraz park krajobrazowy,
- drewniana filialna cerkiew greckokatolicka pw. Zaśnięcia Matki Boskiej wraz z dzwonnica z końca XVIII w.

W Babicach działa Koło Gospodyń Wiejskich, chór dorosłych „Gloria”, Ochotnicza Straż Pożarna, Grupa Teatralna „Wkręceni” oraz Parafialny Klub Sportowy UNUM. Rokrocznie już od ponad 20 lat odbywa się w okresie letnim na przełomie lipca i sierpnia folklorystyczna impreza pn. „Folkowa Nuta”. Wieniec dożynkowy przygotowany przez KGW Babice w 2015 r. zyskał miano najpiękniejszego wieńca dożynkowego w Polsce w ramach Ogólnopolskiego Konkursu na Najpiękniejszy Wieniec Dożynkowy, ogłoszonego przez portal Moje Koło Gospodyń.

EN

Babice – a picturesque town located on the San River, founded in urban planning under German law. The village has an area of 8.02 km² and has 851 inhabitants. An extraordinary place is Gandalf's Cottage, which is being built in the hamlet – a house inspired by the cult film “The Lord of the Rings” and the wizard Gandalf. Travelers can also relax by the picturesque terrace, called the Belvedere, located by the provincial road No. 448 just behind one of the most recognizable chapels in the Krzywca municipality – the chapel of St. Krzysztof. The most interesting monuments of Babice include:

- church complex, which includes: late baroque church of the Holy Trinity from 1794, a late Classicist stone presbytery from 1794 rebuilt after a fire in 1800, a wall and two belfries also from 1794,
- Dembińskis' manor complex from the second half of the 19th century, which includes a manor, a granary, a smithy and a landscape park,
- wooden affiliate Greek Catholic church of the Dormition of the Virgin Mary with a belfry from the end of the 18th century.

A Rural Housewives' Association, the adult choir “Gloria”, a Volunteer Fire Brigade, the “Wkręceni” Theatre Group and the UNUM Parish Sports Club operate in Babice. Every year, for over 20 years, a folklore event called “Folk Note” has been held in summer, at the turn of July and August. The harvest wreath prepared by the Babice Rural Housewives' Association in 2015 gained the title of the most beautiful harvest wreath in Poland as part of the National Competition for the Most Beautiful Harvest Wreath, announced by the portal My Rural Housewives' Association.

Późnobarokowy kościół rzymskokatolicki pw. Świętej Trójcy z 1794 r. w Babicach
Late Baroque Roman Catholic church of the Holy Trinity in Babice from 1794

Późnobarokowy ołtarz główny z 2. połowy XVIII w. w kościele w Babicach
Late Baroque main altar from the second half of the 18th century in the church in Babice

Późnobarokowy obraz – Matka Boska z Dzieciątkiem z 2. połowy XVIII w. w kościele w Babicach
Late Baroque painting – the Virgin Mary with Child from the second half of the 18th century in the church in Babice

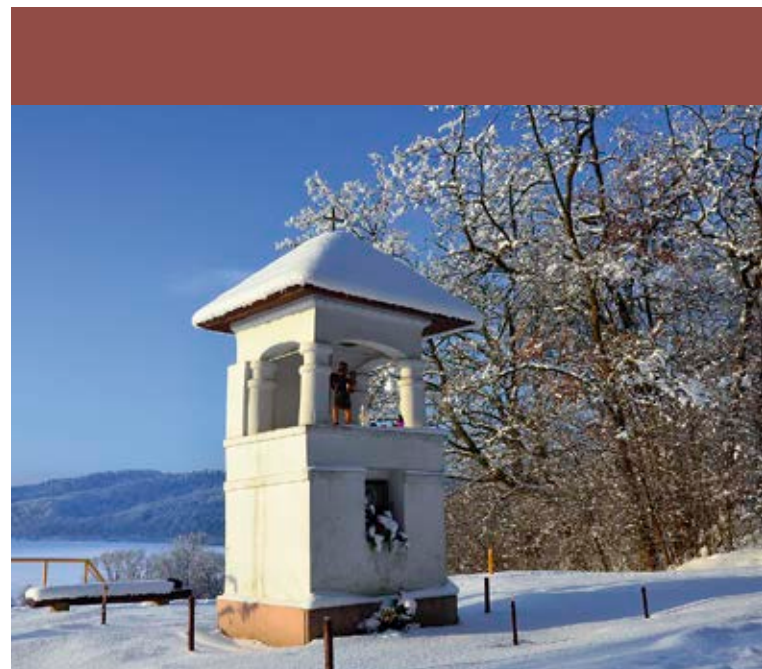

Ambona w stylu rokoka z końca XVIII w. w kościele w Babicach
Rococo pulpit from the end of the 18th century in the church in Babice

Krzyż ufundowany przez mieszkańców Babic „Janowi Pawłowi II, Papieżowi, Synowi Polskiej Ziemi na pamiątkę wielkiego pontyfikatu i śmierci” w 2005 r.
The cross funded by the inhabitants of Babice to “John Paul II, the Pope, Son of the Polish Land in memory of the great pontificate and death” in 2005

Figura Matki Boskiej z okresu międzywojennego przy drodze wojewódzkiej nr 884 w Babicach
The figure of the Mother of God from the interwar period at the voivodeship road No. 884 in Babice

Plebania w Zespole Kościoła Parafialnego z 1794 r. w Babicach
Presbytery in the Parish Church Complex in Babice from 1794

Kapliczka św. Krzysztofa z 1794 r. przy drodze wojewódzkiej nr 884 w Babicach
Chapel of St. Krzysztof from 1794 by the voivodeship road No. 884 in Babice

Cerkiew pw. Zaśnięcia Matki Boskiej z końca XVIII w. w Babicach
Orthodox church of the Dormition of the Mother of God in Babice from the end of the 18th century

Dzwonnica w Zespole Cerkwi greckokatolickiej
pw. Zaśnięcia NMP z końca XVIII w. w Babicach
Belfry in the Greek Catholic Church Complex
of the Dormition of the Blessed Virgin Mary in Babice from
the end of the 18th century

Wnętrze cerkwi w Babicach – ikonostas
Interior of the church in Babice – iconostasis

Cmentarz przy cerkwi w Babicach
Cemetery at the church in Babice

Gandalfówa w Babicach
Gandalfówa in Babice

Zimowy widok na dolinę Sanu w Babicach
Winter view of the San valley in Babice

Gandalfówa w Babicach
Gandalfówa in Babice

Poranek na brzegu Sanu w okolicy cmentarza greckokatolickiego w Babicach
Morning on the bank of the San near the Greek Catholic cemetery in Babice

Koncert zespołu „Baciary” podczas XX Spotkania Zespołów Muzykujących „Folkowa Nuta” w 2018 r.
 Concert of the band “Baciary” during the 20th Meeting of the Music Folk Bands “Folk Note” in 2018

Koncert zespołu „Dziani i Cygańskie Gwiazdy” podczas XXI Spotkania Zespołów Muzykujących „Folkowa Nuta” w 2019 r.
 Concert of the band “Dziani and Gypsy Stars” during the 21st Meeting of Music Folk Bands “Folk Note” in 2019

Okolicznościowy tort XX Folkowa Nuta
 Celebratory cake for XX “Folk Note”

Twórczość Stanisława Wojdyłaka z Chyrzyny podczas wystawy rękodziela ludowego na „Folkowej Nucie”
 Works of Stanisław Wojdyłak from Chyrzyna during an exhibition of folk handicrafts in “Folk Note”

Poczęstunek wypiekami i potrawami przygotowanymi przez Koła Gospodyń Wiejskich z Gminy Krzywca podczas „Folkowej Nuty”
Refreshments with pastries and dishes prepared by the Rural Housewives' Association from the Krzywca Municipality during “Folk Note”

Chór „Gloria” z Babic wraz z wójtem Gminy Krzywca Wacławem Pawlowskim podczas Dożynek Gminnych w Skopowie w 2019 r.

The “Gloria” choir from Babice together with the mayor of the Krzywca Municipality, Wacław Pawlowski, during the Municipal Harvest Festival in Skopów in 2019

Chór „Gloria” z Babic pod batutą Alicji Król podczas Gminnych obchodów Rocznicy Uchwalenia Konstytucji 3 maja w 2019 r.

The “Gloria” choir from Babice conducted by Alicja Król during the Municipal celebrations of the Anniversary of the May 3rd Constitution, in 2019

Chór „Gloria” z Babic podczas XX Spotkania Zespołów Muzykujących „Folkowa Nuta”, 2018 r.

“Gloria” choir from Babice during the 20th Meeting of “Folk Note” Musical Bands, 2018

Kabaret „Jezioro łabędzie” w wykonaniu męskiej części grupy teatralnej „Wkręcenii” podczas Gminnego Dnia Kobiet w Babicach w 2017 r.

“Swan Lake” cabaret performed by the male part of the “Wkręcenii” theatre group during Municipal Women’s Day in Babice in 2017

Delegacja wieńcowa z KGW Babice wraz z wieńcem dożynkowym
Wreath delegation from KGW Babice with a harvest festival wreath

Przedstawienie „Maina” w wykonaniu grupy teatralnej „Wkręceni”, kwiecień 2017 r.
Performance of “Maina” by the “Wkręceni” theatre group, April 2017

Przedstawienie „Maina” w wykonaniu grupy teatralnej „Wkręceni”, kwiecień 2017 r.
Performance of “Maina” by the “Wkręceni” theatre group, April 2017

Przedstawienie „Baśniowy ambaras” w wykonaniu grupy teatralnej „Wkręceni”,
grudzień 2016 r.
Performance of “Fairy Tale Imbroglia” by the “Wkręceni” theatre group,
December 2016

Szlak Green Velo prowadzi przez kładkę w Bachowie
The Green Velo trail leads over the bridge in Bachów

Pomnik obok Szkoły Podstawowej im. Sybiraków w Bachowie upamiętniający mieszkańców Bachowa wywiezionych na nieludzką ziemię w 1940 r.
Monument next to the Primary School of the Siberian Deportees in Bachów commemorating the inhabitants of Bachów taken to the inhuman land in 1940

San w przysiółku Krążki
San in the hamlet Krążki

Widok na Bachów
View of Bachów

BACHÓW

Kościół pw. Matki Bożej Różańcowej w Bachowie
Church of Our Lady of the Rosary in Bachów

Cmentarz greckokatolicki z początku XX w. w Bachowie
Greek Catholic cemetery in Bachów from the beginning of the 20th century

Kapliczka z 1. ćwierćwiecza XX w. w Bachowie
Chapel in Bachów from the first quarter of the 20th century

Kapliczka Matki Boskiej z początku XX w. w Bachowie
Chapel of the Virgin Mary in Bachów from the beginning of the 20th century

Kładka w Bachowie jesienią
Bridge in Bachów in autumn

PL

Bachów – miejscowość położona na dwóch brzegach Sanu o powierzchni 19,77 km², licząca 720 mieszkańców. Przysiółek Krążki połączony jest kładką rowerową z główną częścią wsi. Przy drodze z Babice do Bachowa jest jedna z nielicznych przeprawa promowa na rzece San. Nad południową częścią wsi usytuowane jest porośnięte starodrzewem i pozostałością fundamentów wzgórze cerkiewne, które jest także grodziskiem. Znajduje się tu cmentarz greckokatolicki z początku XX w. Wieś ma bardzo tragiczną historię – w 1940 r. jej mieszkańców wywieziono w głąb ZSRR. W 2008 r. miejscowej szkole nadano imię Sybiraków, a przed budynkiem odślonięto cokół upamiętniający wywózkę mieszkańców Bachowa na Sybir. We wsi działa Koło Gospodyń Wiejskich oraz Ochotnicza Straż Pożarna.

EN

Bachów – a town located on the two banks of the San with an area of 19.77 km², with 720 inhabitants. The Krążki hamlet is connected to the main part of the village by a cycle bridge. On the road from Babice to Bachów is one of the few ferry crossings on the San River. Above the southern part of the village is a church hill, which is also a stronghold, overgrown with old trees and the remains of foundations. There is a Greek Catholic cemetery from the beginning of the 20th century. The village has a very tragic history – in 1940 its inhabitants were transported deep into the USSR. In 2008, the local school was named after the Siberian Deportees, and a pedestal was unveiled in front of the building, commemorating the deportation of Bachów residents to Siberia. A Rural Housewives' Association and a Volunteer Fire Brigade operate in the village.

Dzwonnica przy cerkwi z 1857 r. w Chyryźnie
Belfry of the church in Chyryzna from 1857

Odrestaurowana polichromia na sklepieniu cerkwi w Chyryźnie
po renowacji w latach 2012–2013
Restored polychrome on the vault of the church in Chyryzna
after renovation in 2012–2013

Krzyż greckokatolicki w cerkwi w Chyryźnie
Greek Catholic cross in the church in Chyryzna

Cerkiew greckokatolicka w Zespole Cerkwi greckokatolickiej
pw. św. Szymona Słupnika z 1857 r. w Chyryźnie
Greek Catholic church in the Greek Catholic Church Complex
of St. Szymon Słupnik in Chyryzna from 1857

CHYRZYNA

Ludowa kapliczka na rozdrożu w Chyrzynie
Folk chapel at the crossroads in Chyrzyna

Figura Matki Bożej w kapliczce wyrzeźbiona w 1995 r. przez miejscowego artystę ludowego, obecnie już nieżyjącego, Stanisława Wojdyłaka
Statue of the Mother of God in a chapel carved in 1995 by local folk artist, now deceased, Stanisław Wojdylak

Magiczny brzeg Sanu w Chyrzynie
Magical bank of the River San in Chyrzyna

Miody z rodzinnego Gospodarstwa Pszczelarskiego „ApiMiodek” Państwa Gierulów w Chyrzynie
Honeys from 'ApiMiodek', the Gierula family Apiculture Farm in Chyrzyna

Płytki, kamienisty brzeg Sanu w Chyryzynie
Shallow, stony banks of the River San in Chyryzyna

PL

Chyryzyna – wieś naprzeciw Krzywcy po przeciwnej stronie Sanu o powierzchni 7,88 km², licząca zaledwie 129 mieszkańców. Do 2015 r. mieszkańcy Chyryzyny przedostawali się do Krzywcy przeprawą promową lub łodzią przez rzekę San. Ogromnym udogodnieniem dla mieszkańców tej małej wioski było powstanie mostu, zwanego „zielonym mostkiem”, który połączył obie wspomniane miejscowości. Ciekawą atrakcją turystyczną Chyryzyny jest cerkiew greckokatolicka pw. św. Szymona Słupnika wraz z dzwonnica z 1857 r. Interesującym obiektem w Chyryzynie jest kapliczka, stojąca na rozstaju dróg, z figurą Matki Bożej wyrzeźbioną w 1995 r. przez miejscowego artystę ludowego, obecnie nieżyjącego już, Stanisława Wojdyłaka.

EN

Chyryzyna – a village opposite Krzywca on the other side of the San with an area of 7.88 km², with only 129 inhabitants. Until 2015, the inhabitants of Chyryzyna reached Krzywca by ferry or boat across the San River. The creation of a bridge, called the “green bridge”, which connected it with Krzywca was a great convenience for the inhabitants of this small village. An interesting tourist attraction of Chyryzyna is the Greek Catholic church of St. Szymon Słupnik with a belfry from 1857. An interesting building in Chyryzyna is a chapel standing at a crossroads, with a statue of the Mother of God carved in 1995 by a local folk artist, now deceased, Stanisław Wojdyłak.

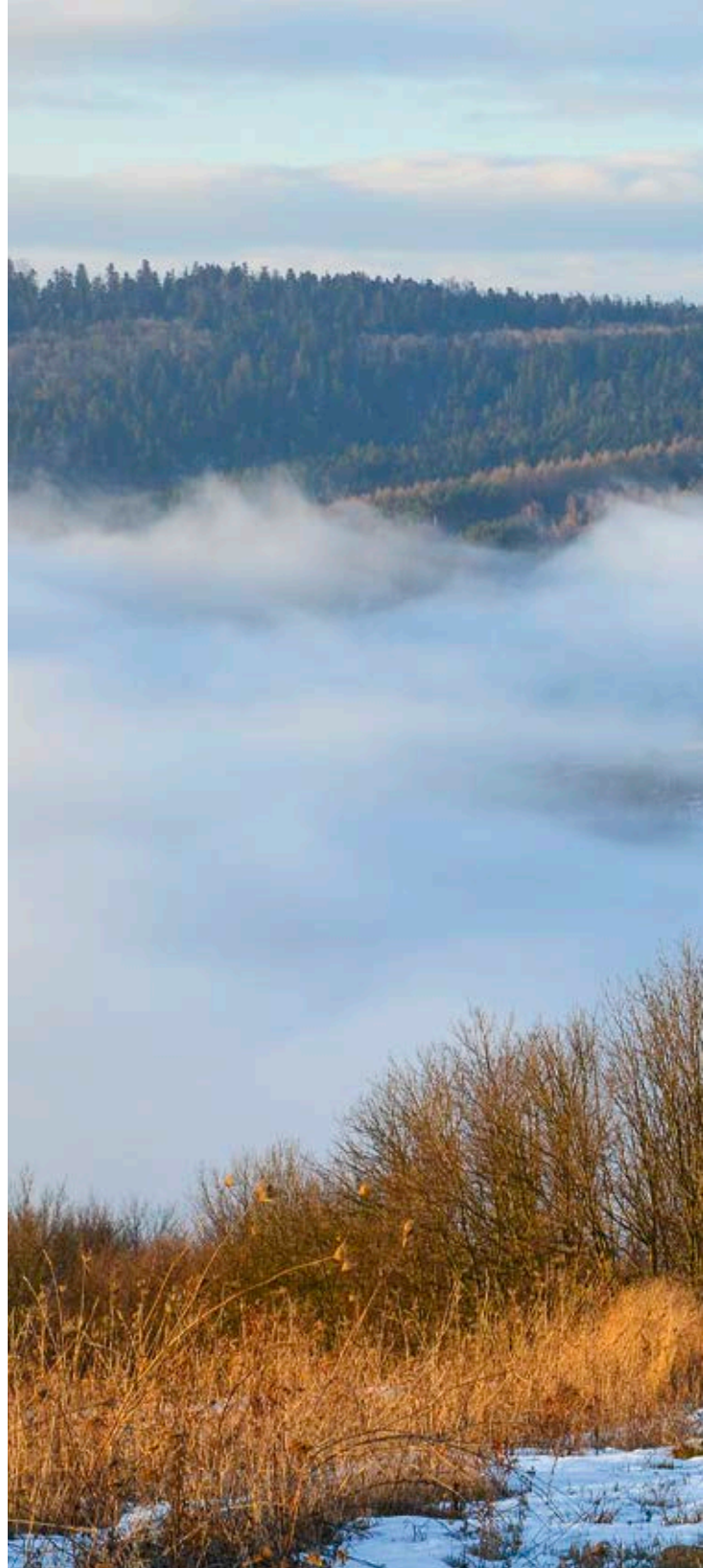
Las w Kupnej
Forest in Kupna

Kaplica na wschodnim skraju wsi z końca XIX w.
Chapel on the eastern edge of the village from the end
of the 19th century

Gospodarstwo Agroturystyczne „Leśne Ranczo” w Kupnej
Agritourism Farm „Leśne Ranczo” [Forest Ranch] in Kupna

Widok z Kupnej
View from Kupna

5

KUPNA

Pomnik z krzyżem upamiętniający osoby trzech wyznań pochowane na cmentarzu greckokatolickim w Kupnej. Został on ufundowany i wzniesiony przez potomków w lipcu 2019 r.

Monument with a cross commemorating persons of three denominations buried at the Greek Catholic cemetery in Kupna. Funded and built by descendants in July 2019

Tablica informacyjna na cmentarzu w Kupnej
Information board at the cemetery in Kupna

Nagrobek na cmentarzu w Kupnej
Tombstone at the cemetery in Kupna

Krzyż na cmentarzu w Kupnej
Cross at the cemetery in Kupna

Dom w Kupnej, miejsce realizacji scen do filmu „Ułaskawienie” Jana Jakuba Kolskiego w 2017 r.
House in Kupna, location for film scenes for the movie “Pardon” by Jan Jakub Kolski in 2017

Wnętrze domu w Kupnej, miejsce realizacji scen do filmu „Ułaskawienie” Jana Jakuba Kolskiego w 2017 r.
Interior of a house in Kupna, location of the scenes for the movie “Pardon” by Jan Jakub Kolski in 2017

PL

Kupna – najmniejsza wieś na terenie Gminy Krzywczka o powierzchni 8,50 km², licząca tylko 94 osoby. Położona w sąsiedztwie Chyrzyna na okolicznych pagórkach oraz w malowniczych okolicach Sanu. Wzdłuż wschodniej granicy wsi płynie potok Kopia. W 2017 r. klimatem Kupnej zachwyił się znany reżyser Jan Jakub Kolski. Wówczas to miejscowość ta została planem filmowym do części scen jego filmu „Ułaskawienie”. We wsi znajduje się cmentarz greckokatolicki z początku XX w., który został niedawno odnowiony.

EN

Kupna – the smallest village in the Municipality of Krzywczka with an area of 8.50 km², with only 94 people. It is located in the vicinity of Chyrzyna on the surrounding hills and in the picturesque San area. The Kopia stream flows along the eastern border of the village. In 2017, the well-known director Jan Jakub Kolski was impressed with the climate of Kupna and then the town became a film set for some of the scenes of his film “Ułaskawienie” [Pardon]. The village has a Greek Catholic cemetery from the beginning of the 20th century, which has recently been renovated.

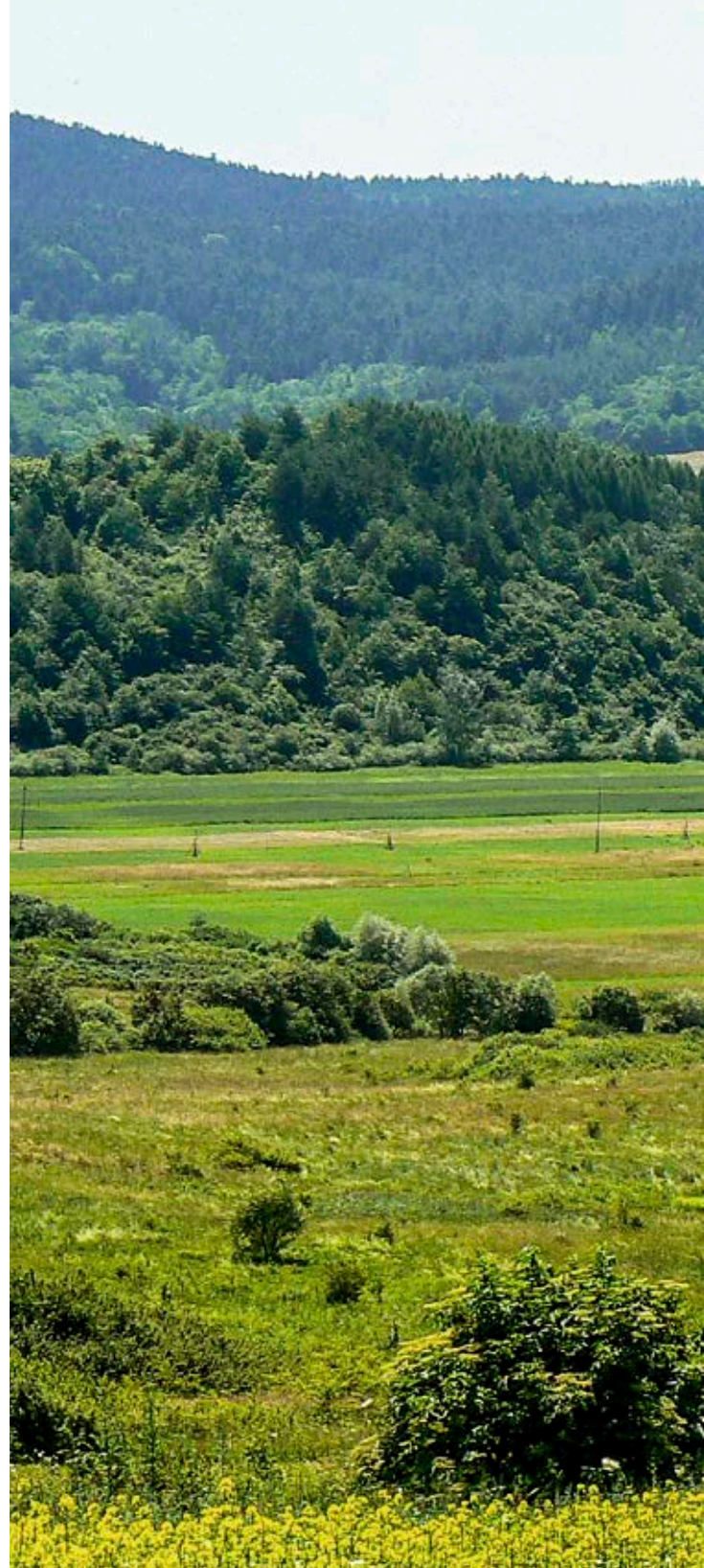
Mgły w dolinie Sanu w Reczpolu
Fogs in the San Valley in Reczpol

Rezerwat przyrody „Brzoza Czarna w Reczpolu”
The Black Birch nature reserve in Reczpol

Kapliczka Serca Jezusowego z początku XX w. przy drodze wojewódzkiej nr 884 w Reczpolu
Chapel of the Heart of Jesus from the beginning of the 20th century by voivodeship road No. 884 in Reczpol

Widok z Reczpolu w kierunku na Kupną i Hołowice
View from Reczpol towards Kupna and Hołowice

.....

6

RECZPOL

Kościół rzymskokatolicki pw. św. Jana Pawła II w Reczpolu wybudowany w latach 2002–2007
Roman Catholic church of St. John Paul II in Reczpol built in the years 2002–2007

Cerkiew greckokatolicka z 1878 r. w Reczpolu
Greek Catholic church in Reczpol from 1878

Kapliczka z XIX w. w Reczpolu
Chapel in Reczpol from the 19th century

Krzyż na cmentarzu z początku XX w. w Reczpolu
Cross at the cemetery in Reczpol from the beginning of the 20th century

Reczpol – zagłębienie pisankarskie
Reczpol – the Easter basin

Ciasto konkursowe na Sejmiku Folklorystycznym w Reczpolu
Competition cake at the Folklore Assembly in Reczpol

PL

Reczpol – wieś położona na wzniesieniu, wysoko nad doliną meandrującej rzeki San. Miejscowość o powierzchni 7,36 km² liczy 779 mieszkańców. Przy drodze wojewódzkiej do Przemyśla utworzono rezerwat przyrody Brzoza Czarna o powierzchni 2,60 ha, w którym objęto ochroną naturalne stanowisko brzozy czarnej. Wyjątkowym walorem przyrodniczym tej wsi są przełomy skalistych wzniesień nad Sanem. Najciekawszym zabytkiem tej wsi jest drewniana cerkiew greckokatolicka pw. Opieki Matki Bożej z 1879 r. Reczpol nazywany jest zagłębieniem pisankarskim. Co roku organizowany jest tu Powiatowy Sejmik Folklorystyczny związany z obchodami Świąt Wielkanocnych, którego głównym punktem jest powiatowy konkurs na najpiękniejszą pisanekę.

W Reczpolu funkcjonuje Koło Gospodyń Wiejskich, Ochotnicza Straż Pożarna, Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Koło nr 8.

EN

Reczpol – a village situated on a hill, high above the valley of the meandering San River. The town with an area of 7.36 km² has 779 inhabitants. By the provincial road to Przemyśl, the Brzoza Czarna nature reserve was created with an area of 2.60 ha, which protects a natural stand of black birch. The rocky gorges in the hills around the San River are an exceptional natural attribute of this village. The most interesting monument of this village is the wooden Greek Catholic church of the Protection of the Mother of God from 1879. Reczpol is called the Easter Basin. Every year, the District Folklore Assembly is organized here to celebrate Easter, whose main point is a district competition for the most beautiful painted Easter egg.

In Reczpol there is a Rural Housewives' Association, a Volunteer Fire Brigade and the Polish Association of Retirees, Pensioners and Invalids Circle No. 8.

Budynek dawnej niemieckiej straży granicznej z 1940 r.,
obecnie ośrodek ZHP w Ruszelczycach

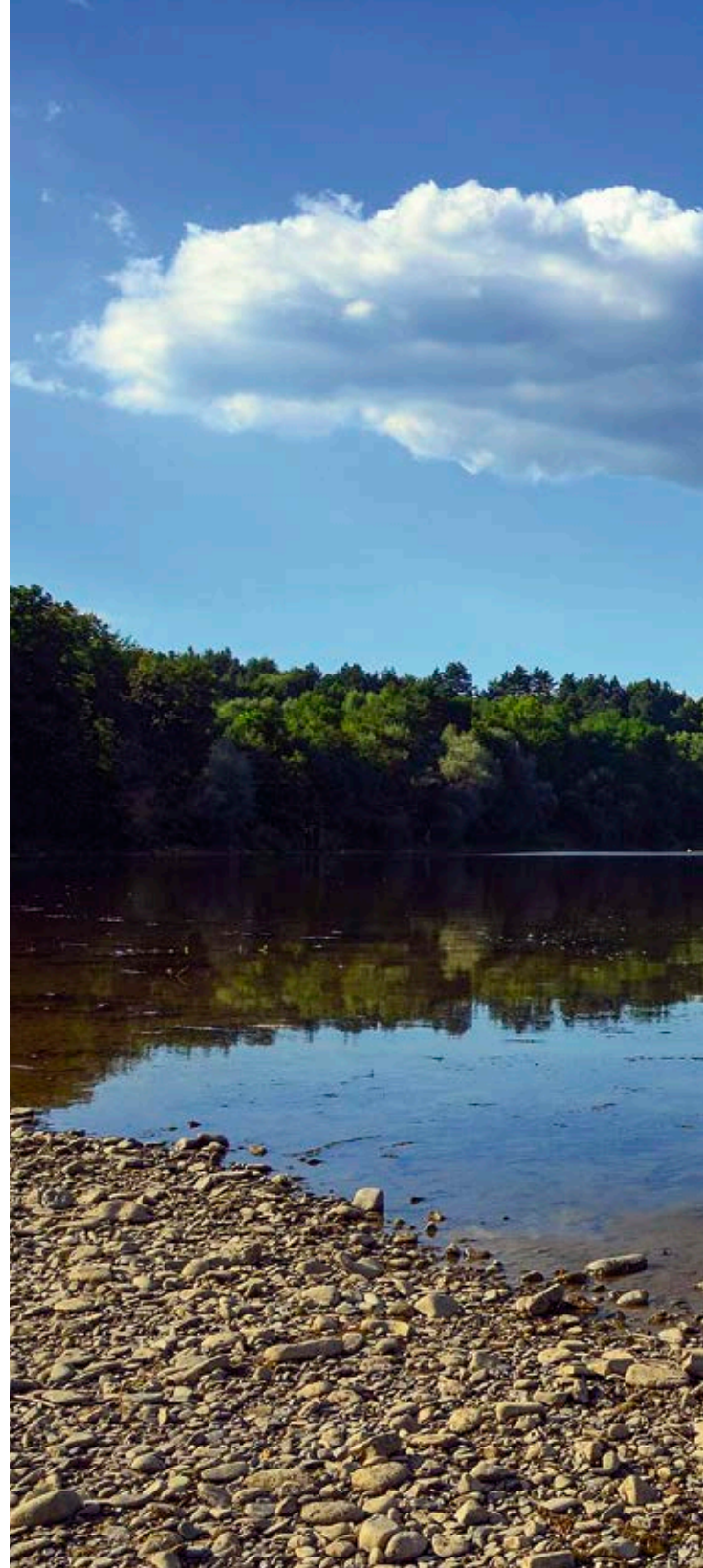
Building of the former German border guard from 1940, currently the
Polish Scouting Association centre in Ruszelczyce

Park dworski z 1. połowy XIX w. w Ruszelczycach
Manor park in Ruszelczyce from the first half
of the 19th century

Figura św. Jana Nepomucena z ok. 1852 r. w Ruszelczycach
Figure of St. John of Nepomuk in Ruszelczyce from around 1852

San w Ruszelczycach
River San in Ruszelczyce

RUSZELCZYCE

Kościół pw. Matki Bożej Fatimskiej z 2004 r. w Ruszelczycach
Church of Our Lady of Fatima in Ruszelczyce from 2004

Kapliczka przy drodze gminnej z końca XIX w. w Ruszelczycach
Chapel by the municipal road in Ruszelczyce from the end of the 19th century

Cmentarz cerkiewny greckokatolicki z początku XX w. w Ruszelczycach
Greek Catholic cemetery in Ruszelczyce from the beginning of the 20th century

Kapliczka z XIX w. przy drodze wojewódzkiej w Ruszelczycach
Chapel by the voivodeship road in Ruszelczyce from the 19th century

Sarny nad brzegiem Sanu w Ruszelczyce
Roe deer on the banks of the River San in Ruszelczyce

Zajazd Myśliwski Talar w Ruszelczyce
Thaler Hunting Hostel in Ruszelczyce

PL

Ruszelczyce – miejscowość położona nad Sanem o powierzchni 8,16 km², zamieszkiwana przez 624 osoby. Znajduje się tu Ośrodek Szkoleniowo-Wypoczynkowy Komendy Hufca ZHP, który jest zlokalizowany w zabytkowym budynku dawnej niemieckiej Straży Granicznej z 1940 r., zwanym Gazonem. Obiekt ten otacza park dworski z 1. połowy XIX w. Miłośnicy kuchni myśliwskiej powinni odwiedzić Zajazd Myśliwski Talar, który specjalizuje się w daniach z dziczyzny.

W miejscowości działa Koło Gospodyń Wiejskich i Ochotnicza Straż Pożarna, w której bardzo aktywnie funkcjonuje drużyna żeńska.

EN

Ruszelczyce – a town located on the San River with an area of 8.16 km², inhabited by 624 people. There is a Training and Recreation Centre of a Troop Headquarters of the Polish Scouting Association, which is located in the historic building of the former German Border Guard from 1940, called Gazon. This property is surrounded by a manor park from the first half of the 19th century. Lovers of fine food should visit the Talar Hunting Inn, which specializes in venison dishes.

In the village there is a Rural Housewives' Association and a Volunteer Fire Brigade, in which the women's group is very active.

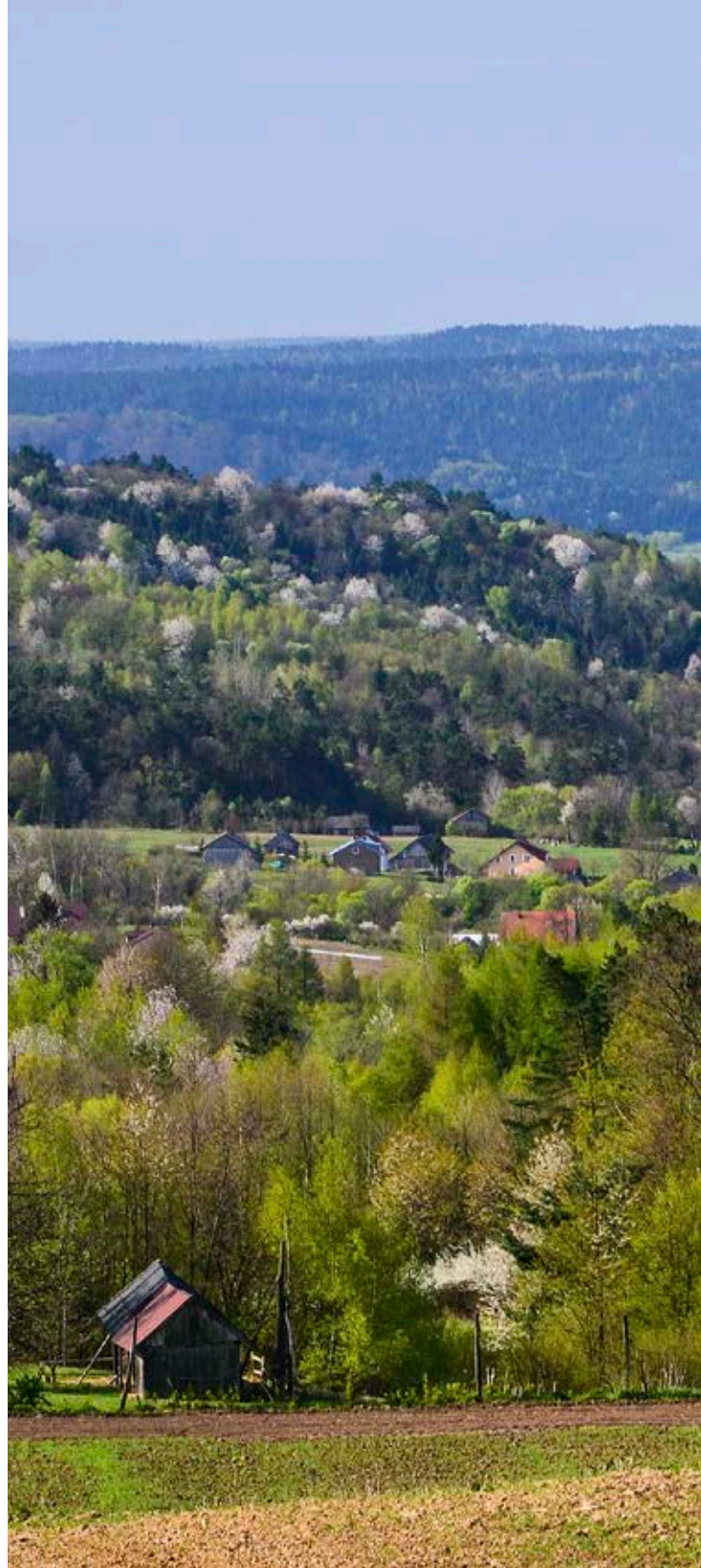
Próg wodny na potoku w Skopowie
Water threshold on the stream in Skopów

Widok na cerkiew w Skopowie
View of the church in Skopów

Bryła pakietu rogowców menilitowych, tzw. „Rybia skałka” w Skopowie
Block of menilite chert deposit, so-called “Fish Rock” in Skopów

Widok z Helusza na Skopów
View of Skopów from Helusz

8

SKOPÓW

Cerkiew greckokatolicka pw. Przemienienia Pańskiego z 1900 r.,
obecnie kościół rzymskokatolicki w Skopowie
Greek Catholic church Of the Transfiguration of Jesus from 1900,
currently a Roman Catholic church in Skopów

Wnętrze kościoła w Skopowie
The interior of the church in Skopów

Kapliczka ufundowana na pamiątkę pielgrzymki Ojca Świętego
po Ojczyźnie w 1983 r.
Chapel founded in memory of the Holy Father's pilgrimage
to his homeland in 1983

Dzwonnica przy kościele z 1900 r. w Skopowie
Belfry at the church in Skopów from 1900

Cmentarz cerkiewny z przełomu XIX i XX w. w Skopowie
Orthodox church cemetery in Skopów from the turn of the 20th century

Dolina Czterech Stawów, Gospodarstwo Agroturystyczne, rekreacja,
odpoczynek, biesiada w Skopowie
Valley of the Four Ponds, Agritourism, recreation, rest, feast in Skopów

PL

Skopów – malowniczo położona wieś o powierzchni 9,30 km², zamieszkiwana przez 488 osób. Interesującym miejscem jest Dolina Czterech Stawów, gdzie na łonie natury w ciszy i spokoju amatorzy wędkarstwa mogą korzystać z czterech stawów rybnych, zaś miłośnicy dziewiczej przyrody mogą przyjemnie spędzić wolny czas z dala od miejskiego zgiełku. Najciekawszym obiektem zabytkowym Skopowa jest cerkiew greckokatolicka pw. Przemienienia Pańskiego z 1900 r., funkcjonująca obecnie jako kościół rzymskokatolicki pw. Matki Boskiej Częstochowskiej.

We wsi działa Koło Gospodyń Wiejskich i Ochotnicza Straż Pożarna.

EN

Skopów – a picturesquely situated village with an area of 9.30 km², inhabited by 488 people. An interesting place is the Valley of the Four Ponds, where fishing enthusiasts can enjoy four fish ponds in peace and quiet, and lovers of unspoiled nature can spend their free time pleasantly away from the hustle and bustle. The most interesting historic building in Skopów is the Greek Catholic church of the Transfiguration from 1900, currently functioning as the Roman Catholic church of Our Lady of Częstochowa.

A Rural Housewives' Association and a Volunteer Fire Brigade operate in the village.

Widok ze Średniej
View from Średnia

Średnia – most
Średnia – bridge

Średnia – zagłębienie grzybobrania
Średnia – mushrooming basin

Kurhan z epoki neolitu w Średniej
Barrow in Średnia from the Neolithic era

9

Ś R E D N I A

Kościół pw. Matki Bożej Nieustającej Pomocy z 1995 r. w Średniej
Church of Our Lady of Perpetual Help in Średnia from 1995

Kapliczka Serca Jezusowego z początku XX w. w Średniej
Chapel of the Heart of Jesus in Średnia from the beginning of the 20th century

Kapliczka Serca Jezusowego z początku XX w. w Średniej
Chapel of the Heart of Jesus in Średnia from the beginning of the 20th century

Kapliczka z 1. ćwierćwiecza XX w. w Średniej
Chapel in Średnia from the first quarter of the 20th century

Kapliczka Matki Boskiej z początku XX w. w Średniej
Chapel of the Virgin Mary in Średnia from the beginning of the 20th century

Cmentarz greckokatolicki z początku XX w. w Średniej
Greek Catholic cemetery in Średnia from the beginning of the 20th century

PL

Średnia – wieś rozrzucona na zboczu wzniesienia, którego szczyt sięgający 426 m n.p.m. nosi nazwę Bukowy Garb. Miejscowość o powierzchni 9,33 km² liczy 237 mieszkańców. W Średniej przy drodze powiatowej w kierunku Węgierki w lesie, około 600 m na północny zachód od skraju wsi, znajdują się pozostałości starożytnego cmentarzyska. Są to trzy kurhany kultury ceramiki sznurowej. Jeden z nich datowany jest na lata ok. 2900 p.n.e., co czyni z niego najstarszą mogiłę tejże kultury w Polsce.

We wsi funkcjonuje Koło Gospodyń Wiejskich i Ochotnicza Straż Pożarna.

EN

Średnia – a village spread on the slope of a hill, whose peak reaching 426 m a.s.l. is called Bukowy Garb [Beech Hump]. The town with an area of 9.33 km² has 237 inhabitants. In Średnia on the district road towards Węgierka in the forest, about 600 m northwest of the village edge, there are remains of an ancient cemetery. They are three burial mounds of the Corded Ware culture. One of them is dated to around 2900 BC, which makes it the oldest grave of this culture in Poland.

The village has a Rural Housewives' Association and a Volunteer Fire Brigade.

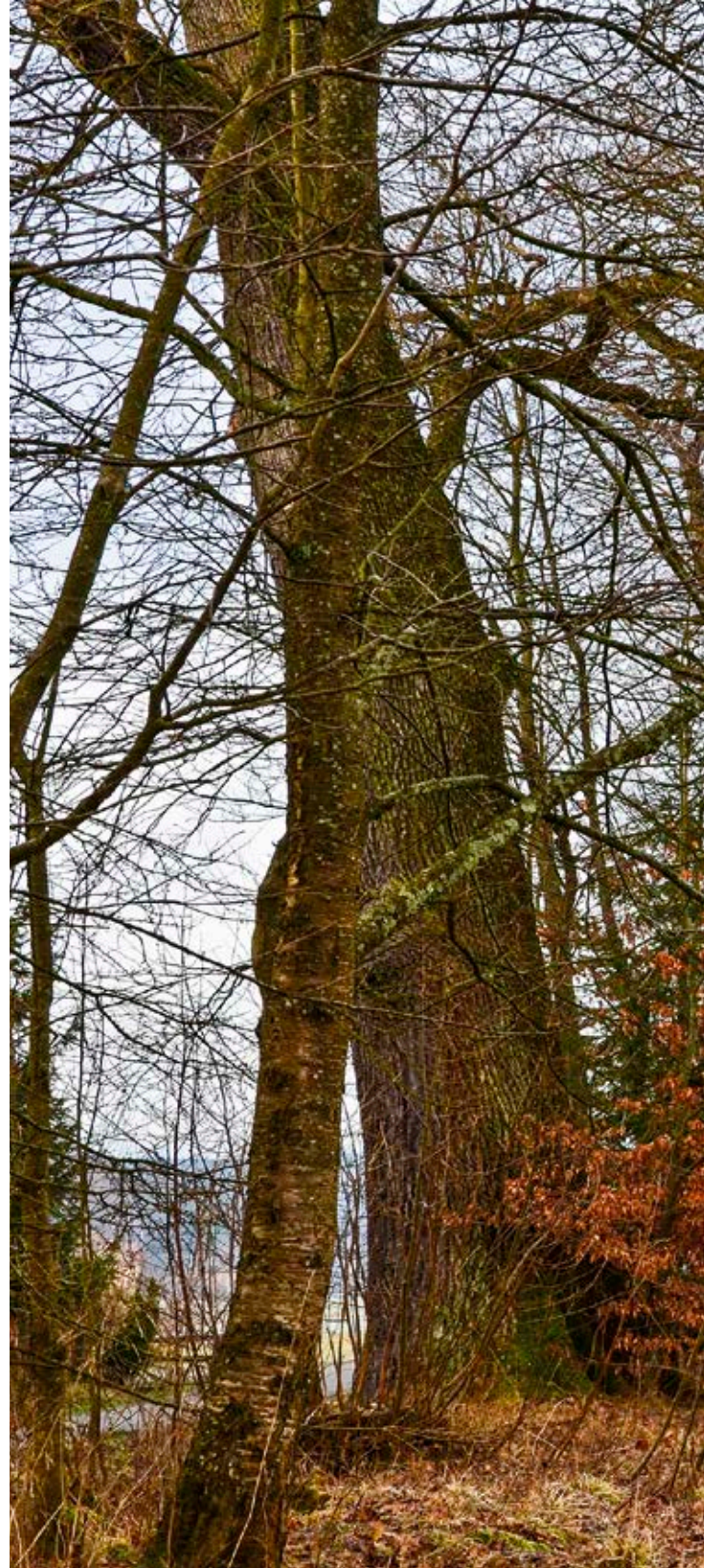
Jesień w parku w Woli Krzywieckiej
Autumn in the park in Wola Krzywiecka

Park dworski z XIX w. w Woli Krzywieckiej
Manor park in Wola Krzywiecka from the 19th century

Kapliczka Najświętszej Marii Panny z 1999 r. w Woli Krzywieckiej, zbudowana przez Czesława Bednarza, właściciela miejscowej cegielni
Chapel of the Blessed Virgin Mary from 1999 in Wola Krzywiecka, built by Czesław Bednarz, owner of the local brick factory

Park dworski z XIX w. w Woli Krzywieckiej
Manor park in Wola Krzywiecka from the 19th century

10

W O L A K R Z Y W I E C K A

Kapliczka Boskiego Serca Zbawiciela z początku XX w.
w Woli Krzywieckiej
Chapel of the Divine Heart of the Saviour in Wola Krzywiecka
from the beginning of the 20th century

Kapliczka z 1. ćwierćwiecza XX w. w Woli Krzywieckiej
Chapel in Wola Krzywiecka from the first quarter
of the 20th century

Przydrożna ludowa kapliczka w Woli Krzywieckiej
Roadside folk chapel in Wola Krzywiecka

Kapliczka Matki Boskiej z początku XX w. w Woli Krzywieckiej
Chapel of the Virgin Mary in Wola Krzywiecka
from the beginning of the 20th century

Cmentarz greckokatolicki z początku XX w. w Woli Krzywieckiej
Greek Catholic cemetery in Wola Krzywiecka from the beginning of the 20th century

PL

Wola Krzywiecka – miejscowość o powierzchni 9,27 km², licząca 488 mieszkańców, w większej części położona w pobliżu potoku Kamionka. Z dawnego dworu w Woli Krzywieckiej ocalały do dziś jedynie resztki parku. We wsi, w odległości ok. 100 m na południe od drogi Krzywca – Średnia, znajduje się nieużytkowany już cmentarz greckokatolicki z początku XX w. Interesujące pod względem zabytkowym są także trzy kapliczki z początku XX w.

We wsi działa Koło Gospodyń Wiejskich.

EN

Wola Krzywiecka – a town with an area of 9.27 km², with 488 inhabitants, mostly located near the Kamionka stream. Only the remains of the park have survived from the old manor house in Wola Krzywiecka. In the village, about 100 m south of the Krzywca – Średnia road, there is an unused Greek Catholic cemetery from the beginning of the 20th century. Three chapels from the beginning of the 20th century are also of historical interest.

A Rural Housewives' Association operates in the village.

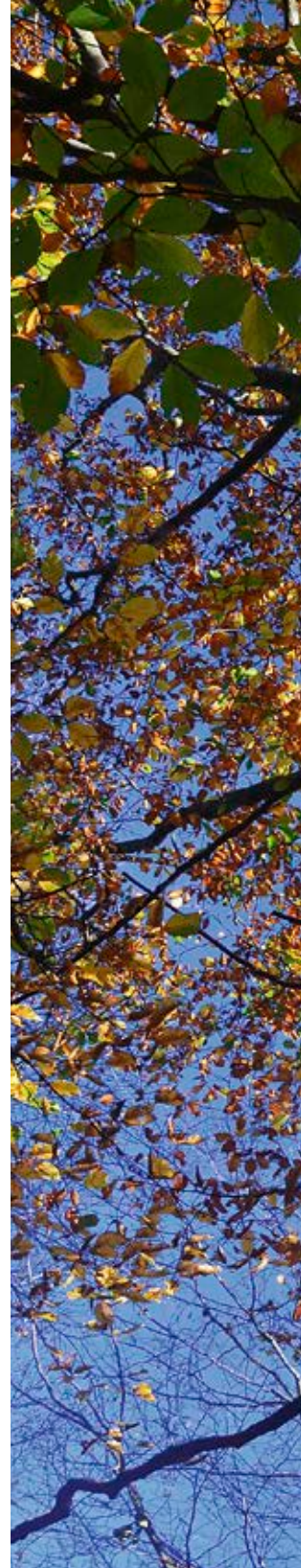
Szpak zwyczajny
Common starling

Wiewiórka pospolita
Common squirrel

Wśród pól i łąk
Among fields and meadows

Buczyna
karpacka jesienią
Carpathian beech
forest in autumn

FLORA I FAUNA
GMINY KRZYWCZA

FLORA AND FAUNA
OF THE KRZYWCZA MUNICIPALITY

Pszczola miodna
Honey bee

Kwitnące jabłonie
Blooming apple trees

Bażant zwyczajny
Common pheasant

Krzywieckie maki
Krzywiecka poppies

Dzięciół duży
Great spotted woodpecker

Drzewa i krzewy w zimowej aurze
Trees and shrubs in winter aura

Tyrzyk paskowany
Wasp Spider

Złotka jasnotowa
Dead-nettle leaf beetle

SPIS TREŚCI

CONTENTS

Słowo wstępne Wójta Gminy Krzywca	3
Krywca	5
Babice	15
Bachów	27
Chyrzyna	31
Kupna	35
Reczpol	39
Ruszelczyce	43
Skopów	47
Średnia	51
Wola Krzywiecka	55
Flora i fauna Gminy Krzywca	59

ISBN 978-83-66309-29-6

9 788366 309296